

ประกาศแนวปฏิบัติ

ที่ นป. ๒/๒๕๖๙

เรื่อง การทำความรู้จักลูกค้าเพื่อการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง
และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า

ตามที่ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ที่ ทธ. ๓๕/๒๕๕๖ เรื่อง มาตรฐานการประกอบธุรกิจ โครงสร้างการบริหารงาน ระบบงาน และการให้บริการของผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ลงวันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (“ประกาศที่ ทธ. ๓๕/๒๕๕๖”) ประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สธ. ๓๕/๒๕๕๗ เรื่อง หลักเกณฑ์ในรายละเอียดเกี่ยวกับการติดต่อและให้บริการลูกค้าสำหรับผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (“ประกาศที่ สธ. ๓๕/๒๕๕๗”) และประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่ สธ. ๑๔/๒๕๖๒ เรื่อง หลักเกณฑ์ในรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการสำหรับผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์และผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (“ประกาศที่ สธ. ๑๔/๒๕๖๒”) กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจรวบรวมและประเมินข้อมูลของลูกค้าก่อนเริ่มให้บริการเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำ ความรู้จักลูกค้าโดยรวบรวมข้อมูลและพิจารณาข้อมูลดังกล่าวเพื่อระบุตัวตนที่แท้จริงของลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และทบทวนและปรับปรุงข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบันเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ข้อมูลที่มีอยู่นั้นไม่ถูกต้อง โดยผู้ประกอบธุรกิจต้องมีการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับลักษณะและระดับความเสี่ยง และการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของลูกค้าอย่างครบถ้วน ถูกต้อง นั้น

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการทำความรู้จักลูกค้า การทบทวนข้อมูลลูกค้า การบริหารความเสี่ยง และการจัดการและจัดเก็บข้อมูลของลูกค้า อาศัยอำนาจตามข้อ ๕ (๓) ประกอบกับข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ (๒) (๓/๑) (๔) (๕) (๖) (๑๐) และ (๑๒) ข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ ข้อ ๒๕/๔ ข้อ ๓๐ (๑) (๒) และ (๔) ข้อ ๓๑ ข้อ ๓๒ ข้อ ๓๖ และข้อ ๓๗ แห่งประกาศที่ ทธ. ๓๕/๒๕๕๖ ข้อ ๕/๓ (๒) (ก) ข้อ ๖ ข้อ ๘ ข้อ ๙ (๒) (๕) ข้อ ๑๓ (๑) และข้อ ๑๗ (๑) แห่งประกาศที่ สธ. ๓๕/๒๕๕๗ และข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ (๑) (๒) แห่งประกาศที่ สธ. ๑๔/๒๕๖๒ จึงกำหนดแนวปฏิบัติไว้ในประกาศนี้ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจได้ดำเนินการตามแนวปฏิบัติท้ายประกาศนี้ สำนักงานจะพิจารณาว่าผู้ประกอบธุรกิจได้ปฏิบัติตามประกาศ

ที่ ทธ. ๓๕/๒๕๕๖ ประกาศที่ สธ. ๓๕/๒๕๕๗ และประกาศที่ สธ. ๑๔/๒๕๖๒ ในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว
ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการดำเนินการด้วยวิธีที่แตกต่างจากที่กำหนดในแนวปฏิบัติดังกล่าว
ผู้ประกอบการมีภาระที่จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าวิธีการนั้นเป็นไปตามหลักการและข้อกำหนดที่
ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

ข้อ ๑ แนวปฏิบัตินี้เป็นแนวทางเกี่ยวกับการทำความเข้าใจลูกค้าด้วยวิธีการที่รัดกุม รวมถึง
การติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้าตลอดระยะเวลาที่ให้บริการ และมีการบริหาร
ความเสี่ยงอย่างเหมาะสมหากพบธุรกรรมที่ผิดปกติ เพื่อป้องกันการใช้ตลาดทุนเป็นช่องทางในการ
ก่ออาชญากรรมทางการเงิน ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดปรากฏตามประกาศแนวปฏิบัติ เรื่อง การทำความเข้าใจ
ลูกค้าเพื่อการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำ
ธุรกรรมของลูกค้าท้ายประกาศนี้

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๙ เป็นต้นไป
ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๙

พรอนงค์ บุชราตระกูล

(นางพรอนงค์ บุชราตระกูล)

เลขาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ประกาศแนวปฏิบัติ

เรื่อง การทำความรู้จักลูกค้าเพื่อการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง
และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้รูปแบบการให้บริการและพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้ามีความรวดเร็ว ซับซ้อน และหลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเพิ่มความเสี่ยงที่ตลาดทุนอาจถูกใช้เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิด อาทิ การฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของตลาดทุนโดยรวม ด้วยเหตุนี้กระบวนการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Client: “KYC”) การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Client Due Diligence: “CDD”) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้น (Enhanced Client Due Diligence: “Enhanced CDD”) จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถระบุตัวตน จัดประเภท ประเมินความเหมาะสม และความสามารถของลูกค้าในการทำธุรกรรม รวมถึงจัดการความเสี่ยงที่ลูกค้าจะใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์เป็นช่องทางในการกระทำความผิด ทั้งก่อนและตลอดระยะเวลาที่ผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการลูกค้า

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาคเอกชน จึงมีการหารือร่วมกันและเห็นความจำเป็นในการยกระดับมาตรฐานและความเข้มข้นของกระบวนการ KYC CDD และ Enhanced CDD ให้มีความครอบคลุม รอบด้าน และสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปตามที่กล่าวข้างต้น โดยเห็นควรกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจ**จัดให้มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางการกำกับเชิงความเสี่ยง (risk-based approach) ที่สอดคล้องกับลักษณะและระดับความเสี่ยงของลูกค้าแต่ละราย (client risk profile) และธุรกรรมที่ลูกค้าใช้บริการ** เพื่อให้มาตรการที่นำมาใช้มีความเหมาะสม ไม่เป็นเพียงการปฏิบัติตามขั้นตอนเชิงรูปแบบ แต่สามารถนำไปใช้ในการตรวจจับ ป้องกัน และยับยั้งการกระทำความผิดทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะช่วยเสริมสร้างความมั่นคง ความน่าเชื่อถือ และความยั่งยืนของระบบตลาดทุนโดยรวมได้ โดย ก.ล.ต. ได้ยกตัวอย่างแนวทางในการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD ตลอดจนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report: “STR”) ที่เห็นว่ามีความเหมาะสมไว้ในแนบปฏิบัตินี้ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำไปปรับใช้กับกระบวนการของตนเอง และสามารถป้องกันการถูกใช้เป็นช่องทางกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

พฤษภาคม 2569

สารบัญ

	หน้า
1. นิยาม	1
2. การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ (Governance)	1
3. กระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD	2
4. กระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า (on-going monitoring) และการรายงาน STR	7
5. การกำหนดกระบวนการฝาก/ถอนเงินของลูกค้าในการทำธุรกรรม และการโอนหุ้น	7
6. การจัดเก็บเอกสารสำหรับกระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD	10
ภาคผนวก : ตัวอย่างธุรกรรมที่ผู้ประกอบธุรกิจควรพิจารณา Enhanced CDD และพิจารณาการรายงาน STR	11

1. นิยาม

1.1 ผู้ประกอบธุรกิจ หมายถึง

(1) ผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ แต่ไม่รวมถึงผู้ประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภท การจัดการเงินร่วมลงทุน การเป็นนายหน้าระหว่างผู้ค้าหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์ที่ปรึกษาการลงทุน และการเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่เป็นหน่วยลงทุนประเภทกรรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน (unit link)

(2) ผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า แต่ไม่รวมถึงผู้ได้รับการจดทะเบียน เป็นผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า

1.2 ลูกค้า หมายถึง บุคคลธรรมดาและนิติบุคคลที่ใช้บริการของผู้ประกอบธุรกิจ ตามที่กำหนดในแนบปฏิบัตินี้

2. การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ (Governance)

ให้ผู้ประกอบธุรกิจพิจารณากำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ผู้บริหารระดับสูง หน่วยงาน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องสำหรับกระบวนการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Client: “KYC”) การตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า (Client Due Diligence: “CDD”) และการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าในระดับที่เข้มข้น (Enhanced Client Due Diligence: “Enhanced CDD”) เพื่อการตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (Ultimate Beneficial Owner: “UBO”)¹ รวมถึงการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมตลอดระยะเวลาที่ให้บริการลูกค้ารายดังกล่าว โดยผู้ประกอบธุรกิจควรให้ความสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

2.1 กำหนดให้คณะกรรมการหรือคณะกรรมการย่อยที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ เป็นผู้ร่วมกำหนด เสนอแนะ และพิจารณาอนุมัตินโยบาย แผนกลยุทธ์ และกรอบการกำกับดูแลเกี่ยวกับ กระบวนการทำ KYC CDD Enhanced CDD การประเมินความเสี่ยงของลูกค้า (client risk assessment) ที่จะใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์เป็นช่องทางในการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และการติดตาม และตรวจสอบการทำธุรกรรมรวมถึงมาตรการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของลูกค้า และวัตถุประสงค์ในการลงทุนของลูกค้าไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงมีการทบทวนและปรับปรุง นโยบาย แผนกลยุทธ์ และกรอบการกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยง ที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กำหนดให้ผู้บริหารระดับสูงมีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบในการนำนโยบาย แผนกลยุทธ์ และกรอบการกำกับดูแลที่กำหนดตามข้อ 2.1 ไปปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและทั่วถึงทั้งองค์กร

2.3 กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับนโยบาย แผนกลยุทธ์ และกรอบการกำกับดูแลตามข้อ 2.1 อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึง กำหนดให้มีโครงสร้างองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการสอบทานการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงาน

¹ รวมถึงผู้มีอำนาจควบคุมการทำธุรกรรมในที่สุดสุดท้าย (Ultimate Controlling Person: “UCP”)

(check and balance) ในการทำ KYC CDD Enhanced CDD และคุณภาพการตรวจสอบ UBO อย่างสม่ำเสมอ เช่น กำหนดให้มีหน่วยงานกำกับดูแลการปฏิบัติงาน (compliance) หรือหน่วยงานตรวจสอบภายใน (internal audit) ตรวจสอบความถูกต้องของการปฏิบัติงาน

2.4 จัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ทั้งจำนวนและคุณภาพ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการทำ KYC CDD Enhanced CDD และการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างมีคุณภาพ โดยมีผู้รับผิดชอบดูแล ควบคุม และติดตามการปฏิบัติงานตามที่ได้กำหนดตามข้อ 2.3 โดยเฉพาะเมื่อพบว่ามีความเสี่ยงรูปแบบใหม่ที่อาจทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องทบทวนกระบวนการทำ KYC CDD Enhanced CDD และกำหนดให้มีมาตรการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมสอดคล้องกับความเสี่ยงดังกล่าว เช่น จัดทำคู่มือหรือ checklist ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงจัดอบรมและสื่อสารให้บุคลากรปฏิบัติตามคู่มือหรือ checklist ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม พัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่องและทันการณ์ และกำหนดให้มีมาตรการสอบทานการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรรวมถึงมีบทลงโทษหากบุคลากรไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยงและการปฏิบัติตามกฎหมายของบริษัท

2.5 ให้คณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูงติดตามภาพรวมของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการทำ KYC CDD Enhanced CDD และการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการรายงานตามรอบปกติหรือการรายงานเมื่อเกิดกรณีที่น่าจะเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือส่งผลกระทบต่อบริษัทหรือตลาดทุนโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ

3. กระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD

3.1 กำหนดกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ต้องและเป็นปัจจุบันจากลูกค้าหรือแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเสี่ยงของลูกค้า เพื่อระบุตัวตน จัดประเภท และประเมินความเหมาะสมและความสามารถของลูกค้าในการทำธุรกรรม รวมถึงความเสี่ยงที่จะใช้บัญชีซื้อขายหลักทรัพย์เป็นช่องทางในการสนับสนุนการกระทำความผิด อย่างน้อยดังนี้

3.1.1 กรณีบุคคลธรรมดา (natural person)

(1) ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าหรือ UBO จากบัตรประจำตัวประชาชน หรือหนังสือเดินทางกรณีลูกค้าเป็นชาวต่างชาติ และข้อมูลผู้มีอำนาจกระทำการแทน (ถ้ามี)

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับความสมเหตุสมผลของฐานะการเงินและแหล่งที่มาของรายได้ (source of wealth & source of fund) เช่น

- หนังสือรับรองการทำงาน
- หนังสือรับรองเงินเดือน

- เอกสารรับรองการเสียภาษี เช่น สำเนาแบบแสดงรายการภาษีที่ได้ยื่นชำระไว้ (ภ.ง.ด. 90 หรือ ภ.ง.ด. 91)

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงินหรือทรัพย์สินของลูกค้า เพื่อประกอบการจัดประเภทลูกค้าและพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ (ถ้ามี) เช่น

- พอร์ตการลงทุนของลูกค้า หรือเอกสารสรุปรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีธนาคาร (bank statement)

- หลักฐานแสดงทรัพย์สินอื่น ๆ เช่น ใบหุ้น พันธบัตรรัฐบาล บัญชีเงินฝากธนาคาร

(4) ประสบการณ์/ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนหรือทำธุรกรรม

(5) วัตถุประสงค์ในการลงทุนหรือการทำธุรกรรม

(6) ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

สำหรับการลงทุนในกองทุนรวมหรือกรณีบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ประเภท cash balance ที่มีวงเงินต่ำ² ผู้ประกอบธุรกิจอาจใช้ข้อมูลตาม (2) และ (3) ที่ลูกค้าให้ไว้โดยการรับรองด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจต้องประเมินความสมเหตุสมผลของข้อมูลดังกล่าวและขอข้อมูลเพิ่มเติม (Enhanced CDD) เมื่อปรากฏความเสี่ยงหรือความผิดปกติ นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจยังคงต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

3.1.2 กรณีนิติบุคคล

(1) ข้อมูลเกี่ยวกับนิติบุคคล เช่น เอกสารการจดทะเบียน (ไทยและต่างประเทศ) ที่ประกอบไปด้วยข้อมูลเกี่ยวกับชื่อนิติบุคคล โครงสร้างการถือหุ้นของนิติบุคคล ประเภทธุรกิจ สถานที่จัดตั้ง สถานที่ประกอบธุรกิจ

(2) ข้อมูลผู้มีอำนาจกระทำธุรกรรมแทนนิติบุคคลดังกล่าว

(3) ข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางการเงิน เช่น งบการเงินย้อนหลังของนิติบุคคล ที่ผ่านการตรวจทานหรือตรวจสอบ โดยหากเป็นนิติบุคคลตั้งใหม่อาจพิจารณาทุนจดทะเบียนแทนงบการเงินได้

(4) วัตถุประสงค์ในการลงทุนหรือการทำธุรกรรม

3.2 กำหนดกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและหลักฐานตามข้อ 3.1 ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเสี่ยงของลูกค้าก่อนการให้บริการ โดยหากพบว่าข้อมูลไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมสอดคล้องกันควรเพิ่มความเข้มข้นในกระบวนการตรวจสอบความถูกต้อง อย่างน้อยดังนี้

3.2.1 พิสูจน์และยืนยันตัวตนลูกค้าโดยขั้นต่ำต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ e-KYC³ ที่สำนักงานกำหนด ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจสามารถใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนที่ให้บริการในปัจจุบัน

² ตามแนวทางการปฏิบัติงาน เรื่อง การพิจารณากำหนดวงเงินซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้า ลงวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ของสมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทย

³ ประกาศแนวปฏิบัติ ที่ นป. 4/2566 เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำความรู้จักลูกค้า ลงวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

เช่น ระบบ ThaiID ของกรมการปกครอง ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล National Digital ID (NDID) ฐานข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) หรือฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่น่าเชื่อถือ

3.2.2 **ตรวจสอบข้อมูลเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้า** ในขั้นตอนการเปิดบัญชี ผู้ประกอบธุรกิจต้องพิจารณาความสมเหตุสมผลของข้อมูลและหลักฐานที่ลูกค้าแสดง เพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลของลูกค้าถูกต้องตามความเป็นจริง หรือมีความสอดคล้องกัน โดยหากผู้ประกอบธุรกิจสงสัยว่าข้อมูลและหลักฐานที่ลูกค้าแสดงอาจไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่สอดคล้องกัน ให้มีการ Enhanced CDD โดยขอข้อมูลและหลักฐานจากลูกค้าเพื่อการตรวจสอบเพิ่มเติมหรือปฏิเสธการเปิดบัญชีให้กับลูกค้ารายดังกล่าวหากข้อมูลไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ประกอบธุรกิจสามารถตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าได้ โดยมีตัวอย่างดังนี้

(1) **กรณีบุคคลธรรมดา**

1) ระบุอาชีพนักลงทุน ซึ่งแสดงพอร์ตการลงทุนจากผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นหรือหลักฐานการเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนเพื่อยืนยันฐานะการเงิน

2) ระบุอาชีพข้าราชการ ซึ่งแสดงเอกสารสรุปรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีธนาคาร (bank statement) ย้อนหลังหรือหลักฐานการถือครองทรัพย์สินต่าง ๆ เป็นหลักฐานยืนยันฐานะการเงิน

3) ระบุอาชีพแม่บ้าน ซึ่งแสดงบัญชีธนาคาร (bank statement) ย้อนหลังที่แสดงรายได้จากธุรกิจส่วนตัวเป็นหลักฐานยืนยันฐานะการเงิน

หากผู้ประกอบธุรกิจพบข้อมูลว่า มูลค่าสินทรัพย์ที่ลูกค้ากลุ่มข้างต้นนำมาแสดง ไม่สอดคล้องกับอาชีพ หรือ profile ของลูกค้า เช่น ลูกค้าที่เพิ่งจบการศึกษา ซึ่งแสดงพอร์ตการลงทุนที่มีมูลค่าสูงมากจากผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นเป็นหลักฐานยืนยันฐานะการเงิน ควรพิจารณาขอข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพย์สินดังกล่าวจากลูกค้าเพื่อตรวจสอบเพิ่มเติมว่ามีความสมเหตุสมผลกับ profile ของลูกค้า เช่น การได้รับมรดก หรือการเติบโตที่ต่อเนื่องของมูลค่าพอร์ตการลงทุน หรือทำ CDD ไปถึงคู่สมรสของลูกค้ารายดังกล่าว (ถ้ามี) เพื่อประเมินแหล่งที่มารายได้ของลูกค้าแล้วแต่กรณี

สำหรับการให้บริการระบบเปิดบัญชีผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้ประกอบธุรกิจควรให้ความสำคัญกับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนและมีคุณภาพ (“validation check”) เช่น กำหนดให้ข้อมูลสำคัญต้องเป็น mandatory field โดยมี validation check หรือเป็นข้อมูลแบบ drop down ให้ลูกค้าเลือกเพื่อป้องกันการกรอกข้อมูลไม่ครบหรือกรอกข้อมูลที่ไม่ได้คุณภาพ นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรมีการคัดกรอง พิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องและความสมเหตุสมผลของข้อมูลและหลักฐานที่ใช้ประกอบการทำความรู้จักลูกค้าอย่างถี่ถ้วนโดยจะใช้เจ้าหน้าที่หรือเทคโนโลยีในการตรวจสอบก็ได้ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ประกอบธุรกิจมีการทำ KYC ลูกค้าที่เปิดบัญชีผ่านช่องทางออนไลน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเป็นขั้นต่ำและอาจเพิ่มความเข้มข้นในการพิสูจน์และยืนยันตัวตนในระดับที่สูงขึ้นหากพบลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงก่อนอนุมัติเปิดบัญชี

ทั้งนี้ กรณีลูกค้ามีการแต่งตั้งผู้มีอำนาจกระทำการแทน ผู้ประกอบธุรกิจ ต้องมีการทำ KYC/CDD ลูกค้าที่มอบอำนาจอย่างเคร่งครัด รวมทั้งต้องทำ KYC/CDD ผู้มีอำนาจกระทำการแทนด้วย เพื่อให้สามารถระบุตัวตนที่แท้จริงของลูกค้าหรือผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง รวมทั้งเพื่อป้องกันปัญหาการใช้ nominee และปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง⁴

(2) กรณีนิติบุคคล

1) ตรวจสอบเพื่อหา UBO

ให้ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบ UBO เพื่อให้สามารถระบุ UBO ได้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนิติบุคคลดังกล่าวมีนิติบุคคลรายอื่นถือหุ้นในสัดส่วนที่สามารถมีอำนาจควบคุมนิติบุคคลได้ โดยตรวจสอบทุกทอดเพื่อให้สามารถระบุบุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ของนิติบุคคลที่ต้องการเปิดบัญชีได้อย่างถูกต้อง และตรวจสอบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (“สำนักงาน ปปง.”)

กรณีนิติบุคคลต่างประเทศ ให้ผู้ประกอบธุรกิจตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นข้อมูลเอกสารแสดงรายชื่อกรรมการและผู้ถือหุ้นที่ออกโดยหน่วยงานรัฐของประเทศที่นิติบุคคลดังกล่าวจดทะเบียนจัดตั้ง และเป็นเอกสารที่น่าเชื่อถือ เช่น มีการรับรองเอกสารจากหน่วยงานรัฐในประเทศนั้น โดยอาจตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่นเพิ่มเติม นอกเหนือจากเอกสารที่ได้รับจากลูกค้า

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจไม่สามารถยืนยันตัวตนและตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อระบุ UBO ได้ ให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิเสธการให้บริการลูกค้า

2) ตรวจสอบความสมเหตุสมผลในการประกอบธุรกิจ (economic substance) สำหรับกรณีนิติบุคคล

ให้ผู้ประกอบธุรกิจมีกระบวนการตรวจสอบความสมเหตุสมผลในการประกอบธุรกิจ (economic substance) จากกระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD เพื่อให้แน่ใจได้ว่า ลูกค้านิติบุคคลรายดังกล่าวมิใช่บริษัทที่ปราศจากสินทรัพย์หรือพนักงานสำหรับการดำเนินธุรกิจจริง อันจะเข้าลักษณะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นบังหน้าเพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน การถือครองทรัพย์สิน หรือการวางโครงสร้างองค์กรเพื่อประโยชน์ทางภาษี เลี่ยงภาษี หรือกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าโครงสร้างการถือหุ้นไม่เป็นลักษณะที่มีบุคคลหรือนิติบุคคลเข้ามาถือหุ้นหรือทรัพย์สินในนาม (nominee) ในรูปแบบที่เจ้าของตัวจริงได้รับผลประโยชน์และควบคุมการตัดสินใจ (nominee structures) โดยผู้ประกอบธุรกิจควรมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย ดังนี้

2.1) ดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจของนิติบุคคลอย่างรอบด้าน เช่น

⁴ หนังสือเวียนที่ กลต.กธ.(ว) 42/2567 เรื่อง ขอให้ระมัดระวังเกี่ยวกับกรณีที่ลูกค้ามีการมอบอำนาจหรือมีการมอบหมายให้บุคคลอื่นซื้อขายและกระทำการอื่นใดแทนหรือเพื่อลูกค้า ลงวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2567

ก. เอกสารแสดงที่มารายได้หรือเอกสารที่แสดงแหล่งที่มาของเงินทุน เช่น งบการเงินย้อนหลังอย่างน้อยเป็นระยะเวลาหนึ่งปีที่จะแสดงให้เห็นถึงความสม่ำเสมอของรายได้จากการทำธุรกิจ

ข. ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว (paid-up capital)

ค. รูปแบบและลักษณะการประกอบธุรกิจ

ง. ข้อมูลแหล่งที่มาของความมั่งคั่ง (Source of Wealth) และแหล่งที่มาของเงินทุน (Source of Fund) ที่ใช้ประกอบการเปิดบัญชีของผู้ถือหุ้น โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นนิติบุคคลจัดตั้งใหม่

จ. ประวัติการดำเนินธุรกิจ (business profile)

ฉ. สถานที่ตั้งทางกายภาพที่สามารถตรวจสอบได้

ช. จำนวนพนักงานที่สอดคล้องกับลักษณะธุรกิจ

2.2) มีระบบตรวจจับตัวชี้วัดความเสี่ยง (risk indicators) ที่บ่งชี้ว่าลูกค้าอาจเข้าข่ายการเปิดบริษัทบังหน้า หรือมี nominee structures เช่น

ก. ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว (paid-up capital) ไม่สอดคล้องกับลักษณะหรือขนาดของธุรกิจ

ข. ความเคลื่อนไหวของเงินทุนเข้า-ออกมีความผิดปกติ

ค. สถานที่ตั้งทางกายภาพเข้าซ้อนกับนิติบุคคลอื่น หรือถูกนำไปใช้ในการอ้างอิงซ้ำซ้อน หรือไม่มีลักษณะที่สามารถประกอบธุรกิจได้จริง

ง. โครงสร้างการถือหุ้นมีความซับซ้อนหลายชั้นโดยไม่สมเหตุสมผลทางธุรกิจ

จ. จำนวนพนักงานไม่เพียงพอในการประกอบธุรกิจเมื่อเทียบกับลักษณะหรือขนาดของธุรกิจ

ให้ผู้ประกอบธุรกิจสื่อสารและมีกระบวนการเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องภายในองค์กรทราบหากพบความผิดปกติในกระบวนการตรวจสอบความสมเหตุสมผลในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้สามารถแก้ไขหรือหยุดความเสียหายได้ทันเวลาที่ เช่น มีการติดตามดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปตามคู่มือหรือ checklist ที่กำหนด

3.2.3 **ตรวจสอบรายชื่อลูกค้า (name screening)** กับฐานข้อมูลหรือระบบตรวจสอบข้อมูลที่เป็นมาตรฐานสากล (ไทยและต่างประเทศ) หรือบัญชีเฝ้าระวัง (watchlists) เช่น รายชื่อที่หน่วยงานทางการ เช่น สำนักงาน ปปง. หรือ The Financial Action Task Force (“FATF”) ประกาศกำหนด หรือฐานข้อมูลเอกชน เช่น World-Check NETbay (CDD Gateway) หรือ Sumsb โดยตรวจสอบอย่างละเอียดรอบคอบและรัดกุม เช่น ตรวจสอบว่าชื่อลูกค้าที่นำไปตรวจสอบตรงกับตัวสะกดตามข้อมูลในเอกสารทางการ (บัตรประชาชนหรือหนังสือจดทะเบียนบริษัท)

3.2.4 **สอบทานบัญชีธนาคารที่ลูกค้าแจ้งความประสงค์จะใช้ในการทำธุรกรรมว่า** เป็นบัญชีของลูกค้าจริง เช่น ตรวจสอบชื่อบัญชีว่าตรงกับชื่อลูกค้าและอาจทดสอบการโอนเงินด้วยเลขบัญชีดังกล่าว

4. กระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า (on-going monitoring) และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report: “STR”)

ให้ผู้ประกอบธุรกิจมีกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้าที่ต่อเนื่องและเหมาะสมสอดคล้องกับระดับความเสี่ยงของลูกค้า รวมถึงมีการจัดทำรายงานและบันทึกข้อมูลธุรกรรมสำหรับการตรวจสอบย้อนหลังเพื่อให้มั่นใจว่าลูกค้าดำเนินการทำธุรกรรมด้วยตนเอง ไม่มีพฤติกรรมน่าสงสัย และการทำธุรกรรมของลูกค้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการลงทุนหรือการทำธุรกรรม ไม่เป็นการหลีกเลี่ยงการกระทำความผิด

หากผู้ประกอบธุรกิจพบพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลของลูกค้า เช่น การระบอบาชีพหรือขนาดของธุรกรรมไม่สอดคล้องกับฐานะการเงินตามที่ลูกค้าเคยแจ้งไว้ หรือพบธุรกรรมที่น่าสงสัยว่ามีการเตรียมการเพื่อกระทำความผิด (ตัวอย่างลักษณะพฤติกรรมในภาคผนวก) ผู้ประกอบธุรกิจควรพิจารณาทำ Enhanced CDD ลูกค้าโดยการรวบรวมและสอบย้อนข้อมูลซึ่งรวมถึงฐานะการเงินและแหล่งที่มาของรายได้ ให้ลูกค้าหรือ UBO แสดงตนต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจ และรายงานให้คณะกรรมการผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้องที่รับผิดชอบได้รับทราบเพื่อพิจารณาการดำเนินการที่เหมาะสมได้อย่างทันท่วงที พร้อมทั้งจัดให้มีกระบวนการติดตามการทำธุรกรรมของลูกค้ารายดังกล่าวอย่างเข้มข้นกว่าลูกค้ารายอื่น โดยหากพิจารณาแล้ว เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ปปง.

นอกจากนี้ จัดให้มีกระบวนการตรวจสอบและสอบทานการทำ Enhanced CDD ในกรณีดังกล่าวโดยหน่วยงานอื่นที่มีใช้ผู้รับและประเมินความเสี่ยงลูกค้า (post audit) เพื่อให้มั่นใจว่ามีการทำ Enhanced CDD อย่างถูกต้องเหมาะสม

5. การกำหนดกระบวนการฝาก/ถอนเงินของลูกค้าในการทำธุรกรรม และการโอนหุ้น

เพื่อป้องกันการใช้ตลาดทุนเป็นช่องทางในการกระทำผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ผู้ประกอบธุรกิจต้องมีกระบวนการบริหารและจัดการความเสี่ยงดังกล่าว โดยพิจารณากำหนดวิธีการฝากและถอนเงินจากลูกค้าที่รัดกุม โปร่งใส สามารถติดตามและตรวจสอบผู้ฝากเงินได้ (audit trail) ตลอดจนสื่อสารให้ลูกค้าทราบและปฏิบัติตามวิธีการดังกล่าวอย่างชัดเจน รวมถึงมีมาตรการรองรับหากพบการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่กำหนด โดยมีหลักการดังนี้

5.1 การฝากเงินเข้าบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ของลูกค้า

5.1.1 หลักการทั่วไป

ให้ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดมาตรการและวิธีการรับฝากเงินที่สามารถระบุตัวตนของผู้ฝากเงินได้อย่างชัดเจนและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ (audit trail) โดยหลีกเลี่ยงการรับฝากเงินสดจากลูกค้าที่สถานประกอบการเนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบและเชื่อมโยงแหล่งที่มาของเงินได้อย่างเพียงพอ และอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน

5.1.2 วิธีการรับฝากเงิน

ผู้ประกอบธุรกิจอาจกำหนดให้ลูกค้าฝากเงินผ่านช่องทางที่สามารถตรวจสอบชื่อผู้ฝากและแหล่งที่มาของเงินได้ชัดเจน เช่น

(1) การฝากเงินผ่านบัญชีธนาคาร

ฝากเงินจากบัญชีธนาคารที่มีชื่อลูกค้าตรงกับบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ เว้นแต่กรณีการลงทุนในกองทุนรวมซึ่งอาจอนุญาตให้บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในครอบครัวชำระค่าซื้อหน่วยลงทุนจากบัญชีธนาคารอื่นได้ หรือกรณีการชำระค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีผ่านวิธีการอื่น เช่น บัตรเครดิต ทั้งนี้ เนื่องจากกองทุนรวมเป็นผลิตภัณฑ์การลงทุนที่ไม่มีการฝากเงินไว้กับผู้ประกอบธุรกิจก่อนลงทุนและไม่สามารถถอนเงินหรือขายคืนได้โดยทันที จึงมีความเสี่ยงต่ำกว่าผลิตภัณฑ์การลงทุนประเภทอื่น

(2) การรับฝากเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ฝากเงินผ่านช่องทางที่สามารถตรวจสอบชื่อผู้ฝากเงินได้และจำกัดให้เป็น การรับเงินจากบัญชีธนาคารที่มีชื่อตรงกันกับลูกค้าเท่านั้น เช่น การสแกน QR code หรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น

ทั้งนี้ เฉพาะธุรกรรมการจองซื้อหลักทรัพย์ ลูกค้าสามารถฝากเงินสดที่ธนาคารเพื่อเข้าบัญชีสำหรับการจองซื้อได้เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำเนินการจัดสรรหลักทรัพย์ให้ผู้ลงทุน และไม่สามารถขายหลักทรัพย์และถอนเงินได้ทันที โดยให้ถือว่าเป็นกรณีที่มีความเสี่ยงต่ำและผู้ประกอบธุรกิจต้องกำหนดมาตรการควบคุมเพิ่มเติมให้เหมาะสม

5.1.3 หากผู้ประกอบธุรกิจพบว่าลูกค้ามีการฝากเงินด้วยวิธีการที่อาจไม่สามารถระบุหรือยืนยันตัวตนของผู้ฝากได้อย่างชัดเจนหรือไม่สามารถตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างผู้ฝากเงินกับลูกค้าได้ ให้ผู้ประกอบธุรกิจทำ Enhanced CDD ลูกค้าทันที ทั้งนี้ การดำเนินการ Enhanced CDD ต้องครอบคลุมอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

- (1) การตรวจสอบข้อมูลผู้ฝากเงิน (ถ้ามี)
- (2) การประเมินความสมเหตุสมผลของที่มาของเงิน
- (3) การพิจารณาวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมของลูกค้า
- (4) การประเมินความสอดคล้องระหว่างจำนวนเงิน ลักษณะธุรกรรม และฐานะ

ทางการเงินของลูกค้า

ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรติดตามธุรกรรมของลูกค้าย่างเข้มข้นกว่าลูกค้าทั่วไป โดยหากพิจารณาแล้วเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ปปง.

นอกจากนี้ ให้ผู้ประกอบธุรกิจมีกระบวนการตรวจสอบและสอบทานการทำ Enhanced CDD ในกรณีดังกล่าวโดยหน่วยงานอื่นที่มีผู้ใช้ผู้รับและประเมินความเสี่ยงลูกค้า (post audit) เพื่อให้มั่นใจว่ามีการทำ Enhanced CDD อย่างถูกต้องและเหมาะสม

5.2 การถอนเงินจากบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์

ให้ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดมาตรการในการถอนเงินของลูกค้า โดยยึดหลักการให้ลูกค้าถอนเงินไปยังบัญชีธนาคารที่มีชื่อเจ้าของบัญชีตรงกับชื่อลูกค้าและเป็นบัญชีเลขที่เดียวกันและธนาคารเดียวกันกับบัญชีที่ลูกค้าใช้ฝากเงิน

ในกรณีที่ลูกค้าประสงค์จะถอนเงินไปยังบัญชีธนาคารอื่นของตนเอง ให้ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการนำบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์ไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่เหมาะสม เช่น การฟอกเงินหรือการใช้บัญชีบุคคลอื่น (บัญชีม้า)

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบธุรกิจได้ติดตามและตรวจสอบพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างต่อเนื่องแล้วและไม่พบพฤติกรรมที่เข้าข่ายผิดปกติหรือมีเหตุอันควรสงสัย หรือหากลูกค้าได้แสดงข้อมูลหรือหลักฐานประกอบซึ่งผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาแล้วเห็นว่า มีความสมเหตุสมผลและสอดคล้องกับลักษณะการลงทุนและฐานะการเงินของลูกค้า ผู้ประกอบธุรกิจอาจอนุญาตให้ลูกค้าถอนเงินไปยังบัญชีธนาคารอื่นที่ชื่อบัญชีธนาคารเป็นชื่อเดียวกันกับลูกค้าได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจควรให้ความสำคัญเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และหากภายหลังพบพฤติกรรมที่มีลักษณะน่าสงสัย ให้ผู้ประกอบธุรกิจพิจารณากำหนดมาตรการเพิ่มเติมตามความเหมาะสม เช่น จำกัดช่องทาง หรือบัญชีในการถอนเงิน ให้เป็นบัญชีเลขที่เดียวกันและธนาคารเดียวกันกับบัญชีที่ลูกค้าใช้ฝากเงิน หรือชะลอการดำเนินการ (delay) การถอนเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน

5.3 กรณีการฝากเงินของลูกค้าสถาบัน

ในกรณีลูกค้าเป็นลูกค้าสถาบัน ให้ผู้ประกอบธุรกิจกำหนดแนวทางการฝากและถอนเงินที่มีความรัดกุม ชัดเจน โดยให้พิจารณาจำกัดการฝากและถอนเงินผ่านวิธีการดังนี้

- (1) บัญชีธนาคารที่มีชื่อของลูกค้าสถาบันตรงกับชื่อบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์
- (2) บัญชีของผู้รับฝากทรัพย์สิน (custodian) ที่ลูกค้าสถาบันนั้นได้แต่งตั้ง

อย่างเป็นทางการ

ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจควรสามารถตรวจสอบสิทธิ อำนาจ และความสัมพันธ์ของผู้ที่ดำเนินการแทนลูกค้าสถาบันได้อย่างเพียงพอ และต้องสามารถติดตามและตรวจสอบธุรกรรมย้อนหลังได้ (audit trail)

5.4 การโอนหุ้นของลูกค้า

การโอนหุ้นของลูกค้าให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ไทยกำหนด รวมทั้งให้ดำเนินการภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของผู้ประกอบธุรกิจ

ทั้งนี้ หากการโอนหุ้นมีลักษณะซับซ้อน ผิดปกติหรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และพฤติกรรมการลงทุนของลูกค้า ให้ผู้ประกอบธุรกิจพิจารณาดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมตามระดับความเสี่ยงและอาจดำเนินการ Enhanced CDD หรือหากพิจารณาแล้วเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ปปง.

6. การจัดเก็บเอกสารสำหรับกระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD

ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดเก็บเอกสารสำหรับกระบวนการทำ KYC CDD และ Enhanced CDD ไว้อย่างครบถ้วน เช่น ชุด application เปิดบัญชี ซึ่งอย่างน้อยควรประกอบด้วยใบคำขอเปิดบัญชี เอกสารหลักฐาน รวมถึงข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้า การตรวจสอบผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง แหล่งที่มาของรายได้หรือเงินทุน ฐานะทางการเงินของลูกค้า ตลอดจนการให้วงเงินและการอนุมัติเปิดบัญชี และกระบวนการติดตามและตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้า รวมทั้งเอกสารหลักฐานที่แสดงให้เห็น audit trail ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยจัดเก็บในลักษณะที่เรียกใช้ข้อมูลได้ง่าย ตามระยะเวลาที่หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกำหนด เพื่อช่วยให้บริษัทสามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาคผนวก

ตัวอย่างธุรกรรมที่ผู้ประกอบการพิจารณา Enhanced CDD (และรายงาน STR กรณี Enhanced CDD แล้ว และพบว่าไม่สมเหตุสมผล)

1. ลูกค้าระบอบอาชีพแม่บ้าน แต่มีการซื้อขายหลักทรัพย์ในจำนวนมากไม่สอดคล้องกับข้อมูลฐานะทางการเงินที่ลูกค้าได้ให้ไว้กับบริษัท
2. ลูกค้าระบอบอาชีพแม่บ้าน (โดยไม่ได้มีแหล่งที่มาของรายได้เป็นของตนเอง) และมีแหล่งที่มาของเงินลงทุนจากสามี
3. ลูกค้าระบอบอาชีพนักลงทุน แต่แสดงพอร์ตการลงทุนจากผู้ประกอบการรายอื่นหรือหลักฐานการเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนไม่สอดคล้อง/ไม่สมเหตุสมผลกับฐานะทางการเงิน
4. ลูกค้าระบอบอาชีพข้าราชการ แต่แสดงเอกสารสรุปรายการเคลื่อนไหวทางบัญชีธนาคาร (bank statement) ย้อนหลังหรือหลักฐานการถือครองทรัพย์สินต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกับรายได้
5. ลูกค้านิติบุคคลมีทุนจดทะเบียนไม่สอดคล้องกับหุ้นหรือเงินสดที่ลูกค้าโอนเข้าบัญชีเพื่อการทำธุรกรรม เช่น มีทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท แต่มีการโอนเงินสดหรือหุ้นเข้ามาในมูลค่าสูงหรือมีการกู้ยืมเงินในมูลค่าสูงอย่างมีนัยสำคัญเพื่อนำมาลงทุน
6. ลูกค้ามีการทยอยโอนเงินหรือหุ้นสะสมในบัญชีเงินมีมูลค่าสูงภายในระยะเวลาอันสั้น เช่น
 - (1) โอนเงิน/หุ้น มากกว่า 10 ล้านบาท ภายใน 3 เดือน
 - (2) ทยอยโอนเงินสะสมจนมีมูลค่าสูงกว่า 5 ล้านบาท ใน 1 เดือน (ทั้งนี้ ควรพิจารณาอาชีพ/ธุรกิจที่ลูกค้าแจ้งประกอบการพิจารณา)
7. ลูกค้าโอนเงินเข้าบัญชีประเภท cash balance และส่งคำสั่งซื้อขายเกินเกณฑ์จำนวนเงินที่ได้รับอย่างมีนัยสำคัญ (สำนักงาน ก.ล.ต. อยู่ระหว่างทบทวนการกำกับดูแลบัญชี cash balance)
8. ลูกค้ามีการขอเพิ่มวงเงินเพิ่มจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น
9. ลูกค้าโอนเงินเข้าบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์และภายหลังมีการโอนเงินออกไปจากบัญชีดังกล่าวภายในวันเดียวกันโดยไม่เกิดการทำธุรกรรมซื้อขายหลักทรัพย์ เช่น กรณีที่ลูกค้าโอนเงินเข้าบัญชีจำนวนมาก แต่มีการซื้อขายในจำนวนเงินที่น้อยมากซึ่งอาจมีเจตนาหลีกเลี่ยงการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์
10. ลูกค้ามีการโอนเงินเข้าออกถี่ และลูกค้ามีเลขที่บัญชีในการรับโอนหลายบัญชี
11. ลูกค้าฝาก ถอน โอนหรือรับโอน หุ้นหรือเงินสดที่มีมูลค่าสูง แต่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลฐานะทางการเงินของลูกค้า
12. ลูกค้ามีการทำธุรกรรมในปริมาณมาก (big lot) หรือเกินระดับความเสี่ยงที่ได้ประเมินไว้
13. ความถี่ในการทำธุรกรรมของลูกค้า หรือความเคลื่อนไหวของเงินเข้า-ออกบัญชีมีความผิดปกติ
14. ลูกค้าเปิดบัญชีซื้อขายในประเทศไทยแต่มีเงินโอนจากต่างประเทศเพื่อใช้ในการซื้อขาย โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

15. ลูกค้าย้อนหรือรับโอนหลักทรัพย์จากทั้งในและต่างประเทศกับบุคคลอื่นนอกเหนือจากคู่สมรสหรือบุตร

16. ลูกค้าย้อนเงินหรือหลักทรัพย์เข้าบัญชีเพื่อเพิ่มวงเงิน และมีการโอนเงินหรือหลักทรัพย์ดังกล่าวออกไปยังบัญชีของตนเอง หรือบุคคลอื่นที่สมาชิกแห่งอื่นซึ่งอาจหมายถึงลูกค้ายมีการใช้หลักทรัพย์เดิมเวียนเป็นหลักประกันเพิ่มวงเงินอีกหลายสมาชิก

17. ลูกค้ายมีการโอนหลักทรัพย์จากบัญชีไปยังบุคคลอื่นในจำนวนครั้งและปริมาณที่เกินความเหมาะสม

18. พบความสัมพันธ์ระหว่างหลายบัญชีที่มี UBO รายเดียวกัน

19. กรณีที่มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งรับมอบอำนาจในการทำธุรกรรมแทนลูกค้ายจำนวนหลายราย หรือลูกค้ายมีพฤติกรรมอื่นใดที่อาจบ่งชี้ถึงการอำพรางชื่อเพื่อเปิดบัญชีซื้อขายหลักทรัพย์แทนผู้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง (Nominee)

20. ลูกค้ายซื้อขายหลักทรัพย์ในลักษณะที่ผู้ซื้อและผู้ขายเป็นบุคคลเดียวกัน เพื่อสร้างปริมาณการซื้อขายที่สูงกว่าความเป็นจริง (wash trade) หรือพบว่ามีการซื้อขายหลักทรัพย์ที่มีการตกลงกันล่วงหน้าระหว่างสองฝ่าย เพื่อให้คำสั่งซื้อและคำสั่งขายจับคู่กันโดยตั้งใจ ไม่ใช่เกิดจากกลไกตลาดตามปกติ (matched trade) หรือการปั่นราคา (pump-and-dump)

21. ลูกค้ายมีชื่อปรากฏเป็นข่าวในสื่อสาธารณะถึงพฤติกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน (adverse news) หรือลูกค้ายที่ตลาดหลักทรัพย์ หรือหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องมีข้อสังเกต หรือลูกค้ายอยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานกำกับดูแล

22. ลูกค้ายที่มีการส่งคำสั่งซื้อขายที่อาจไม่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

23. ลูกค้ายที่ ซื้อ ขายหลักทรัพย์ ที่ เข้าเกณฑ์ Cash Balance จำนวนมากเมื่อเทียบกับการซื้อขายรวมของลูกค้าย

24. ลูกค้ายมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในการรับเอกสาร เปลี่ยน Email ในการติดต่อ เปลี่ยนลายเซ็นหลังเริ่มซื้อขายไม่นาน หรือมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่มากกว่า 1 ครั้งในระยะเวลาใกล้เคียง

25. ลูกค้ายหลายรายมีการใช้ที่อยู่ติดต่อหรือ Email Address หรือ IP Address เดียวกัน

26. ลูกค้ายที่มีเอกสาร เช่น ใบยืนยันซื้อขายหลักทรัพย์ รายการแสดงทรัพย์สิน ตีคืนกลับเป็นประจำบ่อยครั้ง โดยไม่สามารถหาสาเหตุหรือติดต่อลูกค้ายได้

27. ลูกค้ายเสี่ยงการเปิดบัญชีในชื่อตนเอง หรือใช้ชื่อบุคคลอื่นเปิดบัญชีหรือทำธุรกรรมแทน

28. ลูกค้ายพยายามหลบเลี่ยงการมาปรากฏตัวต่อหน้าเจ้าหน้าที่ของบริษัทตามกระบวนการ KYC/CDD

29. บัญชีลูกค้ายกลับมาเคลื่อนไหวโดยมีมูลค่าสูงผิดปกติ ภายหลังจากที่บัญชีไม่มีความเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง

30. นิติบุคคลที่ไม่มีการประกอบธุรกิจ หรือไม่สามารถแสดงหลักฐานการเสียภาษีได้ หรือมีการนำเงินลงทุนเข้ามาผ่านบริษัทผ่านการกู้ยืมโดยมิได้มีการประกอบธุรกิจจริง

31. นิติบุคคลที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการถือหุ้นใหม่
32. มูลค่าการทำธุรกรรมซื้อขายหน่วยลงทุนที่สูงกว่าข้อมูลรายได้ที่ลูกค้าให้ไว้อย่างมีนัยสำคัญ